

**KRITERIJI INSTITUCIJE OMBUDSMANA ZA LJUDSKA PRAVA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA SURADNJU SA NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA**

Banja Luka, svibanj 2022. godine

1. Uvod

Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Institucija) je neovisna institucija koja je uspostavljena sa zadatkom da promovira dobru upravu i vladavinu prava, odnosno da štiti ljudska prava i temeljne slobode. Osnovana je prema Aneksima IV i VI Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini¹ (u daljem tekstu: Dejtonski sporazum), a s radom je započela 1996. godine. Institucija funkcionira temeljem Ustava Bosne i Hercegovine i Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o ombudsmanu)² kojim su zagaranirani neovisnost i okviri za strukturalno uređenje Institucije koji se odnose na promoviranje i zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Zakonom o ombudsmanu su definirani mandat, nadležnosti, ovlasti kao i pravila postupanja Ombudsmana Bosne i Hercegovine. Prema članku 1. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava BiH: „Ombudsman za ljudska prava Bosne i Hercegovine je neovisna institucija uspostavljena s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je garantirano Ustavom BiH i međunarodnim sporazumima, koji se nalaze u dodatku Ustava, koja će s tim u svezi nadgledati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njezinih entiteta i Distrikta Brčko, sukladno odredbama ovog zakona“.

Široko uspostavljen mandat Institucije zahtijeva posjedovanje sposobnosti za obavljanje funkcije monitoringa, savjetovanja i izdavanja preporuka po raznim pitanjima koja se odnose na ljudska prava, ali i uspostavu suradnje sa regionalnim i međunarodnim organizacijama, te promicanje ljudskih prava putem podizanja svijesti javnosti i istraživanja o ljudskim pravima. Kako bi se osiguralo potpuno izvršavanje mandata, jedan od prioriteta Institucije, svakako, jeste i jačanje odnosa i dijaloga sa nevladinim sektorom putem zajedničkog rada na projektima, odnosno projektnim aktivnostima.

2. Prioritetne oblasti suradnje

Strategijom Institucije ombudsmana za ljudska prava 2016.-2021.³, kao jedan od strateških ciljeva (strateški cilj 5), definirana je suradnja sa nevladinim organizacijama i građanima. U okviru Strateškog cilja 5 utvrđen je Strateški podcilj 5.1 kojim su definirani sljedeći segmenti suradnje sa nevladinim sektorom: jačanje suradnje s NVO-ima, s posebnim naglaskom na transparentnost uspostavljene suradnje; unaprjeđenje Platforme za suradnju sa NVO-ima; uspostavu savjetodavnih tematskih odbora NVO-a; održavanje radno-konzultativnih sastanaka Institucije ombudsmana s NVO-ima; suradnju s NVO-im potpisivanjem pojedinačnih sporazuma o suradnji.

Sukladno definiranim ciljevima i okvirima djelovanja, u navedenoj Strategiji i Platformi za suradnju Institucije ombudsmana za ljudska prava BiH sa nevladinim sektorom iz 2010. godine⁴, definirani su tematski prioriteti koji značajno utječu na rad Institucije ombudsmana:

- Zaštita prava djece

¹ Usvojen 21. studenog 1995. godine i ratificiran 14. prosinca 1995. godine.

² Službeni glasnik Bosne i Hercegovine, br. 32/2000, 19/2002, 35/2004 i 32/2006. Zakon o ombudsmanu donesen je 2000. godine i do danas je mijenjan i dopunjavao tri puta – 2002., 2004. i 2006. godine.

³ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2016041509303547bos.pdf

⁴ https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obudsmen_doc2013071014223237bos.pdf

- Zaštita građanskih i političkih prava
- Sprječavanje svih oblika diskriminacije
- Zaštita vjerskih prava i sloboda
- Zaštita prava manjina
- Zaštita ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava
- Zaštita prava osjetljivih grupa, u koje spadaju: osobe s invaliditetom, osobe s duševnim smetnjama i/ili intelektualnim teškoćama, osobe starije životne dobi, ovisnici o opojnim drogama i HIV pozitivne osobe, tražitelji azila, žrtve trgovine ljudima, te manjine temeljem spola i roda.
- Zaštita prava osoba lišenih slobode
- Sloboda medija i pravo na pristup informacijama
- Efikasnost sudbene zaštite
- Zaštita prava na zaštitu okoliša

Za izvršavanje mandata Institucije ombudsmana važni su i sljedeći tematski prioriteti:

- Oblast pružanja besplatne pravne pomoći;
- Oblast promicanja ljudskih prava putem: podizanja svijesti javnosti, obrazovanja i istraživanja o ljudskim pravima, sačinjavanja pregleda zakonodavstva sa aspekta njegove usklađenosti sa međunarodnim standardima;
- Oblast monitoringa stanja ljudskih prava osoba u ustanovama kojima je ograničena sloboda kretanja.

Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine može i pored navedenih tematskih prioriteta uspostaviti suradnju sa NVO ukoliko je projektna aktivnost generalno vezana za unaprjeđenje stanja ljudskih prava i temeljnih sloboda u Bosni i Hercegovini.

3. Uspostavljanje suradnje i partnerstvo

Suradnja sa Institucijom uspostavlja se na pisani prijedlog nevladine organizacije.

Prijedlog sadrži detaljan opis projekta/aktivnosti koje se planiraju provesti u suradnji sa Institucijom, vrijeme koje će biti potrebno za realiziranje aktivnosti, planirana financijska izdvajanja, ljudske resurse, kao i konkretnu ulogu Institucije u predloženim aktivnostima.

Suradnja/partnerstvo podrazumijeva zajedničku odgovornost, podršku i savjetodavni proces, pa je shodno tomu, poželjno u pisanom prijedlogu detaljno definirati rokove, obveze, uloge, odgovornosti partnerskih strana.

Nakon zaprimanja pisanog prijedloga, Ombudsmani razmatraju prijedlog u smislu definiranih kriterija.

4. Ocjena podnesenih prijava

Zaprimljeni pisani prijedlozi nevladinih organizacija za uspostavljanje suradnje sa Institucijom, dostavljaju se ombudsmanima, koji ih razmatraju, nakon čega se konsenzusom odlučuje o prijedlogu za suradnju.

Ombudsmeni razmatraju prijedloge primjenom kriterija iz točke 5. ovog dokumenta.

Ukoliko je zaprimljeno dva ili više prijedloga za suradnju koji ispunjavaju kriterije, Ombudsmeni mogu, cijeneći dostupnost ljudskih resursa u Instituciji, odobriti jedan ili više prijedloga.

O odluci Ombudsmana, podnositelj prijedloga obavještava se pisanim putem.

Osoblje Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine može po odobrenom projektu učestvovati pod istim uvjetima kao i drugo osoblje angažirano na tom projektu, kao što su konzultanti, eksperti ili predstavnici nevladine organizacije.

Primarna je obveza nevladine organizacije da planira i sa donatorima ugovori logističke i druge troškove učešća predstavnika Institucije ombudsmana u bilo kojoj projektnoj aktivnosti, kao i da uvjete angažmana predstavi prigodom prijedloga učešća u projektu.

Prigodom odlučivanja o učešću u projektu, vodit će se računa o zakonskoj odredbi prema kojoj Institucija ombudsmana za ljudska prava ne može zastupati bilo koje fizičko ili pravno lice pred institucijama bilo koje razine vlasti u Bosni i Hercegovini, niti poduzimati druge aktivnosti koje bi dovele u pitanju njezinu neovisnost.

5. Kriteriji za uspostavljanje suradnje

Principi djelovanja Institucije definirani su u Zakonu o ombudsmanu za ljudska prava, Zakonu o zabrani diskriminacije i Pravilima postupka Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i odnose se na sljedeće:

- neovisnost Institucije ombudsmana od svih tijela državne vlasti u obavljanju svoje funkcije;
- organizacionu, administrativnu i finansijsku samostalnost u ostvarivanju Ustavom BiH i zakonom određenih nadležnosti;
- nepristranost i samostalnost u radu;
- efikasnost;
- suradnju s organizacijama civilnog društva.

U svrhu povećanja transparentnosti suradnje sa nevladinim sektorom, što je definirano i Strateškim podciljem 5.1. Strategije 2016.-2021., ovim dokumentom definiraju se kriteriji za suradnju Institucije sa nevladinim sektorom.

Kriteriji su jednoobrazni i primjenjuju se podjednako za sve nevladine organizacije koje podnesu prijavu za suradnju sa Institucijom.

Postupak razmatranja prijave nevladinih organizacija za suradnju sa Institucijom je transparentan.

Kriteriji podrazumijevaju sljedeće:

1. Ciljevi suradnje moraju biti usklađeni sa ciljevima definiranim u Strategiji Institucije ombudsmana za ljudska prava 2016.-2021., kao i ciljevima definiranim u Platformi za suradnju Institucije ombudsmana za ljudska prava BiH sa nevladinim sektorom;
2. Ciljevi suradnje moraju se odnositi na jedan ili više tematskih prioriteta iz točke 2. ovog dokumenta;
3. Zajednička suradnja se treba fokusirati na ciljne grupe:
 - a. Osobe s invaliditetom
 - b. Osobe treće životne dobi
 - c. Nacionalne, vjerske i druge manjine
 - d. Žene
 - e. Djecu
 - f. Žrtve diskriminacije
 - g. Korisnike besplatne pravne pomoći
 - h. Osobe kojima je ograničena sloboda kretanja
 - i. Novinare
 - j. Osobe u stanju socijalne potrebe
 - k. Rome
 - l. Tražitelje azila, migrante
 - m. Pripadnike LGBT zajednice
4. Ponuđene aktivnosti i suradnja moraju biti inovativni i imati potencijal za dalje širenje;
5. Ponuđene aktivnosti i suradnja moraju imati utjecaj na širi krug/grupu osoba ili pripadnika naprijed navedenih ciljnih grupa;

6. Nadzor nad provedbom projekta

Ombudsmani Bosne i Hercegovine prate provedbu odobrenog projekta analizom dostavljenih izvješća, prisustvom aktivnostima na projektu, neposrednom komunikacijom s korisnicima projekata, davanjem smjernica za korekcije uočenih nedostataka u provedbi projekata i na drugi odgovarajući način.

Nositelj odobrenog projekta je dužan na zahtjev Ombudsmana Bosne i Hercegovine dostaviti projektnu i finansijsku dokumentaciju na uvid.